

Tárgytematika / Course Description

Életstílus-csoportok és szubkultúrák a magyar társadalomban

AKLM_BHTM010

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Varga Balázs

Félév / Semester: 2024/25/1

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 12/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A tantárgy célja, hogy bemutassa az életmód és az életstílus, valamint elsősorban a kulturális fogyasztás sajátosságait, és az ezeket befolyásoló tényezőket napjaink magyar társadalmában. Felvázolja, hogy milyen csoportokra tagolódik a társadalom életstílus tekintetében, hangsúlyosan említve a különböző szubkultúrák – pl. az ifjúság, a szegények, a romák, stb. – fogyasztási szokásait a kultúra területén. Ezen kívül a tantárgy természetesen számba veszi a tömegkultúra, a népszerű és a magas kultúra értékeit és ezek hatását a különböző befogadói típusokra.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

1. Az életmód- és fogyasztásszociológia kialakulásának társadalmi okai.
2. Az életmód, életstílus, életvilág, praxis, habitus, milió, szabadidő fogalmának megközelítési lehetőségei.
3. Szubkultúra-felfogások.
4. Az életmód és életstílus vizsgálatának módszerei.
5. A szubkultúrák vizsgálatának lehetséges irányai és módszerei.
6. Életstílus-kutatások Magyarországon. Életstílus-csoportok sajátosságai és változása a magyar társadalomban.
7. A magyar társadalom tagolódása szabadidő-eltöltés és kulturális fogyasztás szempontjából.
8. A tömegkultúra, a népszerű és magas kultúra értékeinek hatása a különböző befogadói típusokra.

9. Empirikus szubkultúra-kutatások Magyarországon.

10. Az etnikai alapú, generációs, nemi, zenei stb. csoportok ismérvei, kulturális fogyasztási szokásai a magyar társadalomban

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele: aktív részvétel az előadásokon.

Avizsgára bocsátás feltétele: az aláírás megszerzése. A kurzus szóbeli vizsgával zárul. A tantárgy sikeres teljesítéséhez az egyes irodalmak megadott témakörökhöz kapcsolódó részeinek, valamint az előadások anyagának ismerete szükséges.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Irodalom:

Antalóczy Tímea – Füstös László – Hankiss Elemér: Vészjelzések a kultúráról. Budapest, MTA PTI, 2009.

Blaskó Zsuzsa: Kulturális reprodukció vagy kulturális mobilitás. Szociológiai Szemle, 2002/2. 3-27. p.

Bourdieu, Pierre: A habitus és az életstílusok tere. Replika, 2010. 21. 49-94. p.

Bourdieu, Pierre: Intézményesség és kulturális közvetítés. Budapest, Ráció Kiadó, 2005.

Bourdie, Pierre: A kulturális örökség átadása. In: Ádám György (szerk.): A műszaki haladás problémái. Budapest, KJK, 1967.

Bukodi Erzsébet – Altorjai Szilvia – Tallér András: A társadalmi rétegződés aspektusai. Társadalomstatisztikai Füzetek 45. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 2005.

Cohen, Albert: A szubkultúrák általános elmélete. In: Huszár Tibor – Sükösd Mihály (szerk.): Ifjúságszociológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1969.

Dudás Katalin – Hunyadi Zsuzsa: Találkozások a kultúrával 6. A hagyományos (színház, hangverseny, kiállítás) és a

modern tömegkultúra (mozi, könnyűzenei koncert) helye és szerepe a kulturális fogyasztásban. Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MTA Szociológiai Kutatóintézet, 2005.

Falussy Béla: Az időfelhasználás metszetei. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2004.

Gyenes Edina: Találkozások a kultúrával 5. Olvasási szokások. Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MTA Szociológiai Kutatóintézet, 2005.

Hunyadi Zsuzsa: Találkozások a kultúrával 7. Kulturálódási és szabadidő eltöltési szokások, életmód csoportok. Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MTA Szociológiai Kutatóintézet, 2005.

Nagy Attila: Növekvő kulturális szakadékok – az olvasás példája. Könyv és Nevelés, 2006/4.

Nagy Attila: Az olvasás mint kiváltság? Adatok és töprengés a Nagy Könyv akció ürügyén. Magyar Tudomány, 2006/9.

Rácz József: Ifjúsági (szub)kultúrák, intézmények, devianciák. Válogatott tanulmányok. Scientia Humana, Budapest, 1998.

Utasi Ágnes: Életstíluscsoportok, fogyasztási preferenciák. Budapest, MSZMP KB Társadalomtudományi Intézete, 1984.

Utasi Ágnes: Családok és életstílusok. Budapest, MTA PTI, 1991.

Wessely Anna (szerk.): A kultúra szociológiája. Budapest, Osiris – Láthatatlan Kollégium, 2003.

AJÁNLOTT IRODALOM / RECOMMENDED MATERIAL

Választható irodalmak a vizsgához

Életstílus-csoportok és szubkultúrák a magyar társadalomban

1. Bennett, Andy: Szubkultúrák vagy neo-törzsek. A fiatalok, a stílus és a zenei ízlés közötti kapcsolat újragondolása. Replika, 2005. december 127-143. p.

<http://people.mokk.bme.hu/~bodo/kultkomm/irodalom/bennett.pdf>

2. Kacsuk Zoltán: Szubkultúrák, poszt-szubkultúrák és neo-törzsek. A (látványos) ifjúsági (szub)kultúrák kutatásának legújabb hulláma. Replika, 2005. december 91-110. p.

<https://www.replika.hu/system/files/archivum/replika%2053-06.pdf>

3. Dr. Dragan Kokovic: Kultúra, szubkultúra, ellenkultúra.

(A Google keresőbe üssék be a tanulmány címet, elsőnek fogja kidobni. Nagyon hosszú a link címe. J)

4. Szőcsné Gazda Enikő: A koldulás (szub)kultúrája. In: Jakab Albert Zsolt – Keszeg Vilmos: Csoportok és kultúrák. Tanulmányok szubkultúrákról. Kolozsvár, BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék – Kriza János Néprajzi Társaság, 2007. 295-321. p.

http://real.mtak.hu/89694/1/KKonyvek_29_2007_JakabAZs-KeszegV_szerk_Csoportokeskulturak.pdf

5. Balogh Ábel: Lelátói rítusok. Liget, 2019. március. 45-60.p.

http://epa.oszk.hu/01300/01348/00201/pdf/EPA01348_liget_2019_03_45-60.pdf

6. Töröcsik Mária – Szűcs Krisztián: A hazai életstílus-kutatások történeti áttekintése. Vezetéstudomány, 2019/12. 99-111. p.

http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/4344/1/VT_2019n12_p99.pdf

7. Töröcsik Mária – Szűcs Krisztián – Nagy Ákos – Lázár Erika: Életstíluscsoportok Magyarországon a digitalizáció korában. Életstílus-kutatások és a marketing. Replika 2019. 63-86. p.

<https://core.ac.uk/download/pdf/286781952.pdf>

8. Hetesi Erzsébet – Andics Jenő – Veres Zoltán: Az életstílus-kutatási eredmények fogyasztásszociológiai interpretációs dilemmái. Szociológiai Szemle, 2007/3-4. sz. 115-134. p.

<https://szociologia.hu/dynamic/070304hetesi.pdf>

9. Hunyadi Zsuzsa: Kulturálódási és szabadidő eltöltési szokások, életmódcsoportok. Találkozások a kultúrával 7. Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 2005. 10-21. p. (Életmód típusok; A kulturális egyenlőtlenség mértéke, mutatói)

<https://mek.oszk.hu/15900/15918/15918.pdf>

10. Találkozások a kultúrával 5. Olvasási szokások. Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 2005. 54-63. p. (Könyv olvasói típusok), 66-71. p. (Újságolvasói típusok), 82-86. p. (Internetes olvasói típusok)

<https://mek.oszk.hu/15800/15881/15881.pdf>

11. Tóth Máté: A magyar lakosság olvasási és könyvtárhasználati szokásai 2017-ben. Könyvtári figyelő, 2018/1. 45-61. p.

<http://ki2.oszk.hu/kf/2018/04/a-magyar-lakossag-olvasasi-es-konyvtarhasznalati-szokasai-2017-ben1/>

12. Péntes János – Tátrai Patrik – Pásztor István Zoltán: A roma népesség területi eloszlásának változása Magyarországon az elmúlt évtizedekben. Területi Statisztika, 2018/1. 3-26. p.

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/terstat/2018/01/ts580101.pdf>

13. Bernát Anikó: Leszakadóban: a romák társadalmi helyzete a mai Magyarországon. Társadalmi Riport 2014. 246-264. p.

<https://tarki.hu/sites/default/files/adatbank-h/kutjel/pdf/b333.pdf>

14. A cigány népesség jellemzői. In: Kemény István - Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság, 1971-2003. Budapest, Gondolat Kiadó – MTA Etnikai – Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, 2004. 7-30. p.

http://www.kallaierno.hu/data/files/magyarorszag_i_ciganysag_1971_2003_A+MaIB.pdf

15. Anyanyelvi és nemzetiségi adatok. In: Kemény István - Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság, 1971-2003. Budapest, Gondolat Kiadó – MTA Etnikai – Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, 2004. 30-42. p.

http://www.kallaierno.hu/data/files/magyarorszag_i_ciganysag_1971_2003_A+MaIB.pdf

16. Települési és lakásviszonyok. Költözések. In: Kemény István - Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság, 1971-2003. Budapest, Gondolat Kiadó – MTA Etnikai – Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, 2004. 42-64. p.

http://www.kallaierno.hu/data/files/magyarorszag_i_ciganysag_1971_2003_A+MaIB.pdf

17. A cigányok és az iskola. In: Kemény István - Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság, 1971-2003. Budapest, Gondolat Kiadó – MTA Etnikai – Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, 2004. 64-81. p.

http://www.kallaierno.hu/data/files/magyarorszag_i_ciganysag_1971_2003_A+MaIB.pdf

18. Munkaerőpiaci és jövedelmi viszonyok. In: Kemény István - Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság, 1971-2003. Budapest, Gondolat Kiadó – MTA Etnikai – Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, 2004. 81-111. p.

http://www.kallaierno.hu/data/files/magyarorszag_i_ciganysag_1971_2003_A+MaIB.pdf

Dr. Varga Balázs egyetemi docens